

Intermediair Ambtenarenenquête 2007

Beleid nieuwe kabinet bevalt ambtenaren niet

Het kabinet wil de banen van vijftienduizend rijksambtenaren schrappen. Een onhaalbare kaart, oordeelt een meerderheid van de hoogopgeleide ambtenaren die door Intermediair werden ondervraagd.

DOOR **EVERT DE VOS** RESEARCH **INTERMEDIAR BUSINESS INTELLIGENCE**

Hoe kan het nieuwe kabinet bezuinigen op het overheidsapparaat? De ruim negenhonderd ambtenaren die deelnamen aan de *Intermediair* Ambtenarenenquête 2007 hebben daarover flink wat ideeën. Honderden suggesties mailden ze ons. 'De Tweede Kamer verkleinen, zo komen er minder amendementen en hebben we minder ambtenaren nodig.' 'Spook- en raamambtenaren ontslaan of aan het werk zetten.' 'Slimmer en klantgerichter werken. Dingen doen die nodig zijn. Afschaffen van onzinnige procedures.' 'Provincies afschaffen.' 'Open source-software = vijf miljard winst.' Over de bezuinigingsvoorstellen van het nieuwe kabinet zijn ze echter zeer kritisch. Vooral de in het re-

Dit zijn geen conservatieve vakbondstypes, maar jonge intellectuele ambtenaren met flink wat werkervaring

geerakkoord voorgestelde inkrimping van de rijksoverheid met vijftienduizenden medewerkers valt in slechte aarde. Volgens 55 procent van de ondervraagden gaat dit niet gebeuren. Slechts 36 procent acht de reductie wél realiseerbaar. Voor het onderzoek benaderden we zeventienduizend ambtenaren onder de lezers van *Intermediair*. Van de 931 overheidsmedewerkers die binnen een week reageerden, werkt ruim een derde op een van de

ministeries; de rest is in dienst bij gemeenten en provincies.

Het afwijzen van de plannen moet welhaast een geduchte waarschuwing voor het kabinet zijn. Want dit zijn geen ambtenaren die steevast hun hakken in het zand zetten, geen conservatieve vakbondstypes. Het zijn hoogopgeleide, relatief jonge ambtenaren die vaak al flink wat werkervaring bij de overheid achter de rug hebben. Ruim een derde van hen heeft een leidinggevende positie. Deze jonge, intellectuele bovenlaag maakt vooral bezwaar tegen de manier waarop bezuinigd wordt. De kaasschaaf hanteren, wel ambtenarenbanen schrappen maar geen overheidstaken schrappen – dat werkt niet, zegt een overgrote meerderheid van de respondenten.

Er valt wel nog veel voordeel te halen uit de verbetering van de efficiency, zo blijkt uit hun antwoorden. Breed gesteunde alternatieven zijn het leggen van meer verantwoordelijkheid lager in de organisatie ('Einde aan de parafencultuur!' schreef iemand), meer toepassen van ict-oplossingen en het verkleinen van het aantal vergaderingen. Ook het inkrimpen van de ondersteunende diensten, het afschaffen van de waterschappen en een vacaturestop kunnen nog rekenen op sympathie. Bijna de helft van de deelnemers aan de enquête is overigens van mening dat er dit moment te veel ambtenaren in Nederland zijn.

De Haagse skyline. Van links af het Centraal Station, het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer; de Hoftoren (het hoogste gebouw) waarin het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zetelt; de Zürichtoren (met groen koepeldak), met daarin het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

In het regeerakkoord is afgesproken dat bij de rijksoverheid vijftienduizend ambtenaren moeten verdwijnen. Is dit volgens u haalbaar?

Ja	35,9 %
Nee	54,6 %
Weet niet/geen mening	9,6 %

BRON: INTERMEDIAR AMBTENARENENQUÊTE 2007

Welke maatregelen leiden tot een efficiëntere overheid?

Minder ondersteunend personeel	53,6 %
Waterschappen afschaffen	46,9 %
Vacaturestop bij de overheid	34,4 %
Anders, namelijk	24,8 %
Gemeentes samenvoegen	23,2 %
Provincies afschaffen	20,6 %
Minder managers	20,2 %
Minder beleidsambtenaren	20,2 %

BRON: INTERMEDIAR AMBTENARENENQUÊTE 2007

Salaris

Voor ingrijpendere maatregelen zoals het verminderen van het aantal ministeries, het afschaffen van provincies, het samenvoegen van gemeenten of het verminderen van het aantal managers is nauwelijks enige steun te bespeuren. Het meeste heil wordt verwacht van een veel zakelijkere benadering van het overheidswerk. Of, zoals een ambtenaar mailde: 'We moeten alleen nog beleid uitvoeren dat aantoonbaar de burger ten goede komt.'

Op één zaak kan in ieder geval niet worden bezuinigd, meent een overgrote meerderheid van de respondenten: de arbeidsvoorwaarden. Vermindering van het aantal vakantiedagen, afschaffing van de adv-dagen of het schrappen van het betaald ouderschapsverlof is niet aan de orde. Het salaris, zo vinden de ambtenaren, moet gelijke tred houden met de ontwikkelingen in de marktsector. Bij verslechtering zullen ze overigens niet gaan staken; nog geen een op de vijf is hiertoe bereid. Nee, overheidsdienaren zullen stemmen met hun voeten. Bijna veertig procent overweegt op dit moment een overstap naar het bedrijfsleven. Harde maatregelen die wel worden gesteund, zijn het verplicht scholen van oudere werknemers en de verplichting om na een aantal jaar te switchen naar een ander functie.

Een ambtenaar mailde: 'We moeten alleen nog beleid uitvoeren dat aantoonbaar de burger ten goede komt'

Foute stropdassen

Het kabinet is nu een dag of zestig in functie. Sommige regeringsmaatregelen kunnen op veel sympathie bij de ambtenaren rekenen, blijkt uit het *Intermediair*-onderzoek, zoals het voornemen om de eerste honderd dagen van de regering met burgers en belangengroeperingen te overleggen. Ook het aanstellen van speciale ministers voor Jeugd en Gezin en voor Wonen, Wijken en Integratie vindt de helft een goed idee.

We hebben ook aan de medewerkers van de ministeries gevraagd wat hun eerste indruk was van hun nieuwe minister of staatssecretaris. Die blijkt zeer uiteenlopend te zijn. Op het ministerie van Buitenlandse Zaken bijvoorbeeld heeft Bert Koenders als minister voor Ontwikkelingssamenwerking een prima eerste indruk gemaakt. Hij scoort het beste van de hele ministersploeg. Op hetzelfde ministerie doet de minister van Buitenlandse Zaken het een stuk minder goed; hij staat zelfs in de onderste regionen (zie tabel). Hij draagt 'foute' stropdassen en pro-

Banen, weblogs en advies op IntermediairPZ

IntermediairPubliekeZaken.nl is een onafhankelijke website voor hoogopgeleide ambtenaren, met nieuws, vacatures, blogs en carrièretips.

DOOR **DRISS AARABI**

■ Veertig procent van de hoogopgeleide ambtenaren overweegt op dit moment een overstap naar het bedrijfsleven, zo blijkt uit de Intermediair Ambtenarenenquête 2007. Het is een van de nieuwsfeiten die dagelijks te vinden zijn op IntermediairPubliekeZaken.nl. De onafhankelijke website voor iedereen die bij de overheid werkt of wil werken, brengt ambtelijk en politiek nieuws over gemeenten, provincies en de rijksoverheid. Daarnaast zijn er series over thema's als het glazen plafond en allochtonen bij de overheid; onderwerpen waarover ambtenaren hun mening geven. Actuele zaken worden door webloggers kritisch behandeld, aangevuld met cartoons, geluidsfragmenten en video-interviews met burgemeesters. Belangrijke onderdelen zijn de vacaturebank met functies bij de overheid, een salariskompas, loopbaan- en juridisch advies.

Carrièreverhalen

'Je moet haast masochistisch zijn als gemeentesecretaris', zegt Bernard Arnold, gemeentesecretaris van Almere. Arnold doelt op het spanningsveld waarin hij en zijn collega's tegenwoordig opereren: zijn ze knecht van het college van B en W of toch meer manager van het gemeentelijk apparaat? Naast Arnold komen andere gemeentesecretarissen van een aantal grote gemeenten aan het woord over hun veranderende functie. Arjan van Gils, gemeentesecretaris in Rotterdam, past zich aan aan de samenstelling en de wensen van het college: 'Ook als je van een college van Leefbaren naar weer een "gewoon" college van PvdA, CDA, VVD en GroenLinks gaat.' Daarnaast besteedt IPZ aandacht aan de carrièremogelijkheden bij de overheid. Een aantal

ambtelijke topvrouwen spreekt openhartig over het 'glazen plafond' bij de ministeries, de manier waarop zij dat doorbraken en de problemen waarop zij daarbij stuitten. Spindoctors van prominente politici als Balkenende, Bos en Verdonk, die doorgaans op de achtergrond blijven, krijgen op IPZ een gezicht.

Weblog uit Servië

'Wouter Bos: ontsla de Mercurius groep! (persoonlijke adviseurs van de PvdA-leider; red.) Het zijn verkeerde vrienden.' Zo luidt het advies van Jouke de Vries, hoogleraar bestuurskunde aan de Universiteit Leiden, aan de minister van Financiën. De Vries geeft wekelijks in een weblog zijn mening over politiek en ambtelijk Den Haag. Hij is een van de zes vaste bloggers op IPZ die pikante, actuele en ambtelijke onderwerpen behandelen. Ze geven inzicht in het stadhuis, maar houden je ook op de hoogte van gebeurtenissen in Brussel en Servië. 'Onze eigen' luitenant ter zee Maarten Hilbrandie doet wekelijks verslag van zijn ervaringen tijdens de Navo-missie in Servië. Marco van Kerkhoven volgt de Brusselse beslomeringen, en in mei begint het weblog van oud-LPF-Tweede Kamerlid Joost Eerdmans.

Vacatures en adviezen

'Op dit moment heb ik een werkloosheidsuitkering voor zeventien uur per week. Indien ik ga werken op basis van een nul-uren all-in-contract, worden de uren die ik tekortkom, dan aangevuld door de Werkloosheidswet? En kan ik – mocht het werk stoppen – gewoon weer terugvallen in de WW of wordt die dan opnieuw berekend?' Een willekeurige vraag voor de sociale vraagbaak op IPZ. Mensen met de meest persoonlijke en ingewikkelde vragen over pensioen, uitkering en levensloopregeling kunnen zich via de website richten tot Pascale en Chris van verzekeringsmaatschappij Loyalis. Daarnaast helpen loopbaanadviseurs van FunctieMediair je bij alle zaken die met je loopbaan te maken hebben. Er is een juridisch adviseur die vragen beantwoordt over arbeidsrechtelijke kwesties, zoals hoe te handelen bij ontslag of bij een conflict over het opnemen van vakantiedagen.

→ beert op internationale topontmoetingen te vaak de grapjas uit te hangen: daar houden de diplomaten op BZ niet van.

Ook Sharon Dijksma, de PvdA-partijtjger die staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is geworden, heeft bij haar ambtenaren geen sterke eerste indruk gemaakt. Op een schaal van 1-5 krijgt ze van haar medewerkers een magere 2,7. Het slechtst is de beoordeling van Cees van der Knaap, vertrouweling van premier Balkenende en staatssecretaris van Defensie. Hij krijgt een 2,6. De kans dat het ooit nog goed komt tussen deze staatssecretaris en zijn ambtenare, is bovendien uiterst klein. Van der Knaap vervult deze functie namelijk ook al in de kabinetten Balkenende I, II en III. Ook vice-premier en minister van Justitie Wouter Bos scoort met een 3,3 erg laag.

Een vliegende start bij de ambtelijke medewerkers maakten daarentegen staatssecretaris Jet Bussemaker van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de ministers André Rouvoet voor Jeugd en Gezin en Jacqueline Cramer van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Zij behaalden allebei een 3,9.

Intermediair Ambtenarenenquête 2007

Een samenvatting van het onderzoek en uitgebreide tabellen zijn te vinden op www.intermediairpubliekezaken.nl, dé website voor hoogopgeleide ambtenaren.

Wat is de eerste indruk van uw bewindspersoon?

Goed

Bert Koenders (min. v. Ontwikkelingssamenw.)	4,0
Jet Bussemaker (staatssecretaris van VWS)	4,0
André Rouvoet (minister voor Jeugd & Gezin)	3,9
Jacqueline Cramer (minister van VROM)	3,9

Slecht

Cees van der Knaap (staatssecr. van Defensie)	2,6
Sharon Dijksma (staatssecretaris van OC&W)	2,7
Maxime Verhagen (min. van Buitenl. Zaken)	3,2

(OP EEN SCHAAL 1-5. 1= ZEER SLECHT, 5 = ZEER GOED)

BRON: INTERMEDIAR AMBTENARENENQUÊTE 2007